

فقهی مقالې

د فورکس (آنلاین صرافی) کاروبار د اسلامي شریعت په پنا کې



آنلاین صرافی  
Ketabton.com

لیکنه او څېړنه: مولوي بشیر احمد الحنفی

فاضل جامعہ الرشید و خریج جامعہ الأزهر

د الفرقان مرکز القرآن الکریم او مدرسه أم المؤمنین حفصه رضي الله عنها د مدرسې مسئول



## پیل

د نړۍ د چټک پر مخکې سره هره ورځ د معاملاتو نوي-نوي سیستمونه را وړانه دي کيږي، د دې بازارنو شاته لوی متخصصین ناست وي، او دا سیستمونه چلوي، چي تر ډېره يې په اړه دقیق معلومات را ټولول خورا ستونزمن وي. یو د هغو تجارتونو څخه د فورکس بازار کاروبار دی، چي په دې وروستيو کي د نړۍ د گوت گوت څخه په ملیونو انسانان په اخته دي؛ نو اړینه مي وگڼل چي باید پر دغه مهمه موضوع لیکنه وکړم. ما په دې مقاله کي ډېره هڅه کړې، چي کره او دقیق معلومات لاس ته راوړم، چي په پایله کی یې ما د معتمدو اقتصاد پوهانو، متخصصینو او فقهاء کتابونو ته مراجعه وکړل همدارنگه مي د نړۍ مختلف فقهي مجالس او پرېکړي هم ورسره وکتلي؛ ترڅو له هره اړخه معلومات دقیق او کره وي.

## فورکس څه شي دی؟

فورکس په لنډه توگه د بهرنیو اسعارو د تبادلې بازار ته ویل کيږي. زموږ په عامه اصطلاح بعض کسان ورته آنلاین صرافي هم وايي.

یا په بله اصلاح د بهرنیو اسعارو د تبادلې کاروبار او یا د بهرنیو اسعارو د تبادلې نړیوال ستاک بازار هم ورته وايي. په انگلیسي کي ورته FOREX یا FX وايي چي د دغه انگلیسي (Foreign Exchange market) جملي څخه اخستلی سوی دی.

### په فورکس کي استعمالیدونکي کرنسي

په فورکس کي شپږ اساسي بهرنی کرنسی کاريږي؛ لکه: امریکايي ډالر USD یورو EUR او برطاني پاونډ GBP او جاپانی ین GPY او استرالي ډالر AUD او د سوزرلینډ فرنک CHF.

**یادونه:** په فورکس کي د اسعارو تبادلې په همجنس کرنسي نه کيږي؛ بلکي په مقابل جنس کرنسی کيږي، مثلاً ډالر په ډالرو نه کيږي؛ بلکي ډالر په بلي مقابلي کرنسی بانه دي خرڅيږي.

### په فورکس کي د بهرنیو اسعارو د تبادلې اندازه اوخت

د فورکس د خپل سایت د معلوماتو مطابق په ورځني توگه پنځه ملیارډ بهرنی اسعار سره تبادلې کوي چي په اوونۍ کي ۵ ورځي کار کوي؛ يعني له جمعي ورځي څخه بیا تر دووشنبې پوري ۲۴ ساعته کار کوي، خو په شنبه او یکشنبه د رخصتۍ له امله بند وي.

فورکس د نړۍ څلور غټ بازارونه په څلورو براعظمو (وچو) کي لکه آسیا، استرالیا، اوروپا او امریکا سره یوځای کوي.

### د فورکس د کاروبار ډولونه

**فوري بازار:** په دې کي د اسعارو راکړه ورکړه دستي او یا په لنډه موده کي تر سره کيږي.

**ورستی (د یوې مودې لپاره) بازار:** د اسعارو د راکړې ورکړې پر یوه ځانګړې قیمت اتفاق کېږي، خو حساب وروسته کېږي.

مثال: په دوشنبه ډالر د یورو په مقابل کې پلورل کېږي، خو ډالر د چهار شنبې په ورځ ورکول کېږي.  
**راتلونکی بازار:** د اسعارو خرڅول او تسلیم کول دواړه په راتلونکې کې وي خو دوی اوس اتفاق پر کوي.

### د فورکس مرکزي دفتر

فورکس هیڅ فیزیکی بازار نه لري دا د انټرنټ په واسطه چلیږي، هیڅ مرکزي برانچ او دفتر نه لري؛ بلکې د فورکس ټوله کاروبار د اړیکو او کمپیوټر په وسیله دی چې دې ته په انګلیسي کې (OTC) وایي چې د Over the counter څخه اخیستل سوی دی.

### د فورکس تاریخ

د فورکس فکر بیع مقایضې څخه اخیستل سوی دی. په پخوا زمانه کې چې کله نغده پیسه نه وه نو خلکو به توکي په توکو خرڅول؛ مثلاً په غنمو به یې ورجي اخیستلې او...، خو د وخت په تېرېدو سره خلکو د معادنو ګران قیمت ډېري ورسره تبادله کولې؛ مثلاً یوه ګران بیه ډېره به په یو اندازه غوښو ورکول کېدل، بیا وروسته سپین زر او سره زر راغله، بیا نو نوټونه او سیکې راغلې، چې همدغه پرمختګ د فورکس پیل وو.

### په فورکس کې څوک کارو بار کوي؟

په فورکس کې د نړۍ مرکزي بانکونه، د پانګونې لوی بانکونه، لوی لوی شرکتونه، د بهرنیو اسعارو بروکران (کمپشکاران)، د پانګونې صندوقونه، لوی تجاران او افراد کار کوي، چې په ثانیه کې په میلیونو اسعار سره تبادله کېږي.  
**د فورکس د کاروبار څخه مخکې د یوڅو اصطلاحاتو پېژندل اړین دي.**

په فورکس کې د پانګوال کاروبار یو بروکر کمپشکار مخته وړي.

کمپشکار (سمسار) یو شرعي اصطلاح ده چې په عام راکړه ورکړه کې کارېږي. اما منځګړی (وسیط) په معاصرو مالي بازارونو کې کارېږي؛ لکن دواړه یو هدف مخته وړي. خو په فورکس کې فعال بروکر یا کمپشکار هغه شرعي (سمسار) نه دی؛ کوم چې کارو بار یې د شرائطو په مراعت کولو سره شرعا جائز وي. فقط دومره دی چې (کمپشکار) په عامه اصطلاح د دو کسانو تر منځ سودا جوړوي؛ خو (منځګړی) بیا د سودا یا کاروبار په اړه ځینې معلومات او پوهاوی هم وړاندې کوي چې دا سودا ګټمنه ده یا نه ده، چې دا عموماً په انټرنټي نړۍ کې وي؛ لکه فورکس.

نو اوس چې زه خپل په دې مقاله کې کله کله کمپشکار کلمه کاروم او کله کله منځګړي کلمه کاروم چې هدف مي ورڅخه یو دی خو هغه شرعي سمسار نه دی ځکه په فورکس کې دا کمپشکاري اصلاً جائز نه ده. په فورکس کې چې کوم کمپشکاران کار کوي دوی خپله مستقیم د فورکس کمپشکاران نه دي؛ بلکې دوی د نورو کمپشکارانو وکیلان دي.

- په فورکس کې کمپنکاران تنها افراد نه وي، بلکې ځینې شرکتونه او بانکونه هم دا رول لوبوي، چې دوی ځانته نور کمپنکاران وکیلان درولي وي او په فورکس کې کار ورته کوي.

### په فورکس کې داخلېدل او د هغه شرطونه

یو شخص نغده پیسه لري اوس غواړي چې پیسې وگټي. دی ځي لومړی فورکس کې ځانته اکاونټ خلاصوي هلته خپل مهم معلومات داخلوي وروسته د هغو شپږو کرنسیو څخه یوه کرنسی لکه ډالر سیستم ته اچوي؛ په دې سره دا کس مستقیم خپله په فورکس کې خپل کار مخ ته نسي وړلی؛ بلکې یو بل منځگړی شرکت یا فرد په واسطه یې کولای سي، په داسې حال کې چې دا بل کس یا شرکت به ځان د فورکس کمپنکار معرفي کوي. مثلاً یو کس غواړي د زرو ډالر کاروبار وکړي او لري ۱۰۰ ډالر، دی د یوه منځگړي څخه ۹۰۰ ډالر قرض لیورج اخلي؛ ترڅو د ده حد زر ډالر ته ورسیري، او بیا مخکې په ډالر باندي کومه بله کرنسی رانیسي، کله چې د هغه کرنسی قیمت لوړ سي بیرته یې خرڅوي، په منځ کې چې د کرنسی د قیمت لوړوالی او کښتوالی دئ، هغه گټه پانگوال ته پاته کیري.

اوس پر دا هره کاروبار چې پانگوال یې کوي کمپنکار خپل گټه ورڅخه اخلي؛ ځکه چې هغه خو قرض ورکړی دئ، دا کس همدې گټې ته ناست وي. همدارنگه کله چې کمپنکار و پانگوال ته قرض لیورج ورکړي نو د پانگوال خپل اصلي مال کمپنکار ورڅخه ضبط کړي ترڅو چې دغه کاروبار خلاصیري، یعنی پانگوال خپل د دغو پیسو څخه غیر په فورکس کې د سودا کو بل هیڅ ډول گټه نسي اخیستلای. بل داچې کله کمپنکار و پانگوال ته ډالر قرض ورکوي دا دي شرط پر ایردي چې دی به دغه ډالر د بلي کرنسی په مقابل کې وهي نه خپله د ډالر په مقابل کې.

اوس که چیري دا پانگوال ۱۰۰ ډالر وگټي، نو هغه کمپنکار د ده څخه خپل ۹۰۰ ډالر کرځوي، دا شخص ته سل ډالر گټه پاته کیري

ښه! اوس که دغه شخص چې زر ډالر یې سودا ته اچولي تاوان یې وکړ مثلاً ۹۰۰ ډالر خو ده ته کمپنکار ورکړي وه او سل د ده خپل وه، نو د تاوان په صورت کې بروکر خپل ۹۰۰ گرځوي او د ده سل ډالر ولاړه تاواني سوه. دا ټوله کاروبار هغه وخت سر ته رسیري چې دی خپل کاروبار وتړي، خپلي باقي پیسې راوباسي، که گټلي وي او که یې تاوان کړی وو کمپنکار خپل ۹۰۰ ډالر باسي.

یادونه: د فورکس په کاروبار کې تنها پانگوال تاواني کیري، کمپنکار چې کومي پیسې د قرض په شکل ایردي هغه هیڅکله تاوان نه کوي؛ ځکه خو علماء کرام وايي چې دا کاروبار دوکه او فریب دئ او یو طرف پکښي تاوان ویني او هغه بل لوري فقط گټه اخلي اما تاوان ته سر نه نیسي. په اسلام کې د دا ډول راکړي ورکړي تصور نسته، بلکې اسلام وايي: الغرم بالغنم یعنی گټه په تاوان ده<sup>۱</sup>

۱: شرح مجلة الأحكام: م: ۸۷ ص. الأشباه والنظائر ابن النجيم: ۱۵۱

## د فورکس په کاروبار کې طرفونه

**لومړی** : هغه پانگوال وي چې غواړي په فورکس کې پانگونه وکړي.

**دوهم** : منځگړی يا کمپشنکار هغه يو شخص، شرکت او يا بانک وي چې د پانگوال لپاره کار کوي.

**درېم** : خرڅونکی د مارجن په صورت کې.

**څلورم** : قرض ورکوونکی؛ هغه چې پانگوال ته قرض ورکوي چې دا کس به کمپشنکار او يا بانک وي چې کمپشنکار ورسره کار کوي.

**يادونه** : د کاروبار په صورت کې کمپشنکار دوه روله لوبوي؛ يو قرضدار بل د کمپشنکار، چې وروسته به يې مور حکم درته ذکر کړو.

## د اسعارو د خرڅولو شرعي مفهوم

د اسعارو خرڅول يا رانيول هغه تجارت دی، چې د گټې لپاره کېږي. په دې کاروبار کې لاندې مسائل داخل نه دي.

۱: مطلق د يوې کرنسې رانيول يا خرڅول؛ لکه ډالر په افغانیو رانيول؛ ځکه کيدای سي د دې کاروبار څخه هدف گټه نه وي بلکې يو شخص خپل مشکل په حل کوي.

۲: په کرنسيو حوالې کول؛ لکه د پور (قرض) حواله وي (نقل الدين (قرض) من ذمة الى ذمة أخرى) يا عادي د پيسو مروجي حوالې وي. ځکه د حوالو څخه هدف گټه نه وي؛ بلکې يوه کرنسې په خپل قيمت بل ځای حواله کول وي د خلکو د شخصي کاروبار او مصلحت لپاره.<sup>۲</sup>

## په اسعارو مضاربت کول

په اسعارو مضاربت کول چې په انگليسي ورته (speculation) وايي؛ دا هغه شرعي مضاربت نه دی کوم چې په فقه اسلامي کې ورته اشاره سوې؛ (پيسې د يوه نفر وي او کار دبل چا وي او گټه په اتفاق سره تقسيم کېږي) په اسعارو کې مضاربت يو ډول قمار يا مجازفه غوندي دی؛ هغه داسې چې د اسعارو راکړه ورکړه يو خطر دی ځکه عادي افراد د اسعارو او بازار په خطرناکو تحولاتو باندې نه پوهیږي؛ نو دی چې کله پانگونه کوي خپل مال يو ډول خطر ته ورکوي چې دا قمار سره مشابه دی او حرام دی.

کل عقد معلق علی خطر الحدوث من عدمه غير جائز شرعا<sup>۳</sup>

په اسعارو کې د مضاربت معنی دا ده چې کرنسي اخیستل کېږي؛ نه د دې لپاره چې پور (قرض) په ادا کړي يا يو شی په واخلي بلکې د دې لپاره چې گټه په وکړي.

يا په بله معنا؛ نن يې خرڅوي سبا يې رانیسي او يا نن يې رانیسي سبا يې خرڅوي.

۲: دراسات المعايير الشرعية ( ۱ ) ص ۵۲

۳: وفي فتاوی دار الإفتاء المصرية الجزء : ۷ صفحة : ۲۳۳

په عامه توگه په اسعارو مضاربت پر اشاعتو ولاړ وي، ځيني بيا قصدا د خپل گټي لپاره د بازار نرخ خرابوي؛ يوه کرنسي ډېره خرڅوي چې قيمت يې کښته سي بيرته يې رانيسي. يا عکس د دې کار کوي يعنې يوه کرنسي ډېره اخلي چې قيمت لوړ سي ډېر، بيرته يې خرڅوي په پورته قيمت ترڅو هغه خپل گټه لاس ته راوړي.<sup>۴</sup>

### د فورکس په کاروبار کې يو څو مهمې ملاحظې او شرعي احکام

۱: په فورکس کې (Leverage Financial) په نوم ماليه کارپري، په داسې ډول چې (کمپشنکار) شرکت يا بانک و پانگوال ته يو يوه اندازه پيسې ورکوي چې خپله پانگه څو چنده په لوړه کړي. دې ته عربي کې (الرافعة المالية) وايي.

#### د اقتصاد پوهانو په اند ليورج (الرافعة المالية)

د خلکو څخه پيسې قرض کول او په هغه سره د خپل مال پانگه لوړول؛ ترڅو تر اصل مال اضافه گټه لاس راوړل سي او بيا پر هغه قرض پيسو خپل قرضدارانو ته معلومه گټه (سود) ورکول سي.<sup>۵</sup>

په فورکس کې ليورج په داسې شکل وي چې يو پانگوال زر ډالر لري اوس دی غواړي خپل د رانيولو قوت لوړ کړي يعنې د زر ډالر څخه يې و لس زره ډالر ته پورته کړي؛ نو دی بيا دغه ليورج کاروي هغه داسې چې يو کمپشنکار (شرکت وي که بانک او يا افراد) د ده اکاونټ ته په فورکس کې نهه زره ډالر ور اړوي د قرض په شکل، بيا دغه پانگوال د زر ډالر پر ځای په لس زره ډالر خپل اسعار رانيسي او خرڅوي، چې دغه پانگوال بيا هغه کمپشنکار ته پر هر کاروبار يو معلومه فيصدي ورکوي.

#### د ليورج د استعمال اساسي هدف

ليورج د دې لپاره کارپري چې پانگوال لوړه گټه لاس ته راوړي يعنې کله چې دی زر ډالر لري نو د زر ډالر په اندازه گټه کوي؛ خو که دغه ليورج وکاروي بيا نو د لس زره په اندازه گټه لاس ته راوړي.

د ليورج په استعمال کې چې څومره گټه ده همدومره بيا سخت تاوان هم پکښې دي، آن تر دې چې کله کله پانگوال د خپل اصل مال څخه خلاصوي.

#### د ليورج د استعمال اندازه

دا چې د ليورج استعمال ډېر خطر لري نو پر منځگړو کمپشنکارانو شرکتونو رقابت وضع کړی چې په محدود اندازه ليوج ورکولی سي. د مثال په توگه:

۱: (۲۰:۱)

۲: (۵۰:۱)

۳: (۱۰۰:۱)

۴: (۲۰۰:۱)

۴: دراسات المعايير الشرعية (المرجع السابق)

۵: الأحكام الفقهية المتعلقة بالرافعة المالية دراسة فقهية مقارنة ص ۱۳۷۱

٥: (١:٤٠٠)

٦: (١:١٠٠٠) په فورکس کي تر دغه حد هم لیورج کاربدلی سي.

د دې مثال داسي راځي؛ يو شخص ١ ډالر لري، اوس دی لومړی آپشن (١:٢٠) لیورج کاروي؛ د دې معنا دا ده چې اوس دی د یوه ډالر پر ځای شل ډالر لري یو ډالر خپل لري ١٩ یې د کمپنکار څخه د لیورج په شکل قرض کړه.

### د لیورج پر استعمال د شریعت ځیني احکام

#### پر قرض گټه اخیستل سود دی

**لومړی:** لیورج چې کومي پیسې پانگوال ته ورکوي هغه قرض دئ او کمپنکار بیا د پانگوال څخه پر دغه قرض د هر کاروبار پر سر گټه اخلي نو دا خو معلوم سود دئ، چې په اجماع د فقهاء حرام دئ.

١: علي بن أبي طالب رضي الله عنه قال: كل قرضٍ جرَّ منفعةً فهو رباٌ.<sup>٦</sup>

٢: عن فضالة بن عبيد أنه قال: كل قرضٍ جرَّ منفعةً فهو وجهٌ من وجوه الرِّبا.<sup>٧</sup>

وقد نقل ابن المنذر إجماع العلماء على ذلك فقال: أجمعوا على أن المسلف إذا اشترط على المستسلف زيادة أو هدية فأسلف على ذلك أن أخذ الزيادة على ذلك ربا.<sup>٨</sup>

قال العيني: (أجمع المسلمون بالنقل عن النبي صلى الله عليه وسلم أن اشتراط الزيادة في السلف ربا حرام).<sup>٩</sup>

#### د حديث څخه د استدلال

په حديث شريف کي په واضحه توگه يادونه سوې چې هر هغه قرض چې گټه ولري هغه سود دئ. نو کمپنکار چې پانگوال ته قرض ورکوي او پر هغه بیا د هر کاروبار پر سر گټه اخلي نو دا معلوم سود دئ.

#### دوهم: په عقد (ټرون) کي د مقتضى خلاف شرط اینودل د عقد خلاف دئ

**الف:** هر شخص د گټي او تاوان په صورت کي هغه کرنسي اخیستلی سي په کومه کرنسي چې ده پاگونه کړې وي دا شرط د پانگوال او فورکس اساسي شرط دي. د دې مثال داسي دئ چې تا یورو رانیول اوس دی گټه وکړل تاته کمپنکار اوس یورو نه درکوي بلکي ته مجبوره یې هغه کرنسي ته به اړوې په کومه چې تا په لومړی ورځ پانگونه شروع کړې ده.

**ب:** دا لومړی شرط چې ته مجبوره کپړې چې هغه کرنسي به خرڅوي؛ دا یو داسي شرط دئ چې کاروبار د رضایت څخه باسي، په ټولو شرعي معاملاتو کي رضایت شرط دئ لکه څنگه چې قرآن کریم ورته اشاره کړې: **إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً عَن تَرَاضٍ مِّنْكُمْ**<sup>١٠</sup>

اوس که یو سپری غواړي چې هغه کرنسي واخلي چې ده رانیولې نو کمپنکار هیڅ حق نه لري چې هغه مجبوره کړي چې خامخا یې خرڅه کړه ځکه په دې شرط کي هم د کمپنکار گټه ده؛ ځکه چې کله دغه کرنسي په ده په زوره خرڅیږي نو د خرڅ په صورت کي بیا کمپنکار خپل گټه په دغه کاروبار کي اخلي.

٦: أخرجه الحارث في ((المسند)) (٤٣٧)، والدليمي في ((الفرديوس)) (٤٧٧٨)

٧: السنن الكبرى للبيهقي ٣٥٠ / ٥

٨: الاجماع لابن المنذر ص ١٠٧

٩: (عمدة القاري) (٤٥/١٢٠)

١٠: النساء: ٢٩



ج: تر ټولو خطرناکه صورت خو همدغه اول شرط دئ هغه داسي چي کله پانگوال په يورو کي گټه وکړي؛ نو کمپشنکار دی مجبوره کوي چي بايد دا کرنسي په هغه کرنسي خرڅه کړي په کومه چي ده لومړی ځل پانگونه کړي، اوس به پانگوال دا تبادلې يا په گټه کوي يا په تاوان، که تاوان ئې کوی نو دی مجبوره دی خپل کاروبار تر دا بلي ورځي خلاصه پرېږدي، کله چې دی کاروبار خلاصه پرېږدي نو دلته بيا کمپشنکار د سوپ Swap په نوم فیس ورڅخه اخلي. (د دې فیس د شرعي حکم په اړه وروسته تفصیل ذکر کوم)

دا ټول داسي شرطونه دي چي د عقد (تړون) د مقتضی خلاف دي. نه د عقد د مصلحت څخه دی او نه د عقد سره سر خوري، نو بناء دا شرط ایښودل نا جائز دئ. پانگوال چي هر کله کاروبار په هره کرنسي وکړه هغه مقابل کرنسي پانگوال اخیستلی سي.

قال الکاساني في "بدائع الصنائع": "ومنها، -أي من الشروط المفسدة للبيع- شرط لا يقتضيه العقد، وفيه منفعة للبايع أو المشتري، أو للمبيع إن كان من بني آدم كالرقيق، وليس بملائم للعقد ولا مما جرى به التعامل بين الناس."<sup>۱۱</sup>

"الشرط الفاسد أو الباطل:

هو ضربان: أحدهما: ما يفسد العقد ويطله، وثانيهما: ما يبقى التصرف معه صحيحا.

الضرب الأول: ما يفسد العقد ويطله.

ضابط هذا الضرب عند الحنفية: اشتراط أمر يؤدي إلى غرر غير يسير، أو اشتراط أمر محظور، أو اشتراط ما لا يقتضيه العقد، وفيه منفعة لأحد المتعاقدين، أو للمعقود عليه، ولا يلائم مقتضى العقد، ولا مما جرى عليه التعامل بين الناس، ولا مما ورد في الشرع دليل بجوازه.

**دريم: د فورکس په بازار کي خپله کاروبار تر راتلونکي ورځي پوري خلاصه پرېښودل د فیس په ادا کولو سره کيږي**

دې ته د فورکس په بازار کي (Swap) ورته وايي، د دې مطلب دا دئ چي که ته غواړې د راتلونکې څلورويشت ساعته لپاره خپل کاروبار خلاصه پرېږدي نو ته بايد خپل اړوند کمپشنکار ته فیس تاديه کړې چي دا تاديه د هر هيواد د وخت سره فرق لري مثلا افغانستان کي د شپې پر ۲:۳۰ باندي که ستا کاروبار د راتلونکي ورځي لپاره خلاصه وه نو فیس درڅخه اړوند کمپشنکار اخلي.

### د سوپ (Swap) فیس اخیستلو شرعي حکم

مخکي تر دې چي د سوپ حکم وپېژنو لومړی به د سوپ د تطبیق طرز العمل وپېژنو، تر څو حکم ورباندي ورکړل سي؛ ځکه د یوشي چي تصور سم واخیستل سي بيا حکم وربانه دي سم کېدلی سي.

**د مسألې صورت:** په فورکس کي ځيني سودا وي فوري وي لکه مخکي چې مور د فورکس په ډولونو کي اشاره ورته وکړه.

۱۱: في "الموسوعة الفقهية" (۲۶/۱۳-۱۶):

فوري کاروبار داسي وي چي ته اوس ډالر په يورو بدلي کړې او کومه کټه چي لاس ته راوړې هغه او ستا پيسې تاته اوس درکول کيږي، په ځينو وختونو کي بيا دوي ورځي وروسته ورکوي دا عموما په رخصتيو کي کيږي خو که بالفرض ده اوس دغه پيسې وانخيستلې او غواړي خپل کاروبار تر راتلونکي څلرويشت ساعته پوري خلاصه پرېږدي نو په دې صورت کي به دې فیس تاديه کوي.

بل دا چي سوپ د کمپنکار سره تړاو لري، ته چي په فورکس کي پانگونه کوي بايد د يو منځگړي (کمپنکار) سره خپل مارجن کنسپردي په دې معنی چي خپلي پيسې چي ته غواړې پانگونه پر وکړې هغه ورسره بايد ضرور کنسپردي؛ اوس چي ته غواړې اسعار تبادلې کړې نو ليورج به اخلې چي لوړې يې مور په تفصيل سره بحث و کړه چي دغه ليورج بيا قرض دی د شريعت له نظره اوس چي پانگوال خپله کاروبار د راتلونکي څلرويشت ساعته لپاره خلاصه پرېږي نو دی به فیس تاديه کوي اوس دغه فیس د شريعت له نظره حلال دی که حرام؟ دلته يې حکم بيانوو. علماء کرام د سوپ استعمال مشابه کوي د سود سره؛ د ربا صورت يې داسي جوړيږي؛ کله چي کمپنکار پانگوال ته قرض ورکړي او پانگوال غواړي خپل کاروبار تر سبا خلاصه پرېږدي، چي په دې صورت کي کمپنکار فیس ورڅخه اخل، اوس نو دا فیس پر هغه قرض باندي اضافه سو چي کمپنکار و پانگوال ته د ليورج په صورت کي ورکړي وه؛ دلته پر قرض باندي گټه راغلل چي دا حرام دی.<sup>۱۲</sup>

### د ربا حکم

قال الله تعالى: ﴿الَّذِينَ يَأْكُلُونَ الرِّبَا لَا يَقُومُونَ إِلَّا كَمَا يَقُومُ الَّذِي يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطَانُ مِنَ الْمَسِّ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا إِنَّمَا الْبَيْعُ مِثْلُ الرِّبَا وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا﴾<sup>۱۳</sup>

قال تعالى: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا الرِّبَا أَضْعَافًا مُضَاعَفَةً وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾

قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: " لا ربا إلا في النسئة "، أو: " إنما الربا في النسئة " <sup>۱۴</sup>

وروی مسلم من حدیث جابر رضي الله عنه قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: « لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَكْلَ الرِّبَا وَمُوكَلَّهُ وَكَاتِبَهُ وَشَاهِدِيهِ وَقَالَ هُمْ سَوَاءٌ ». يحرم الربا فعله وأكله وأخذه وكتابتته وشهادته ومنه ما هو من طريق القرض (الدين) ومنه ما هو متعلق بالمطعمات والذهب والفضة.

في قوله تعالى: "وأحلَّ اللهُ البَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا" إنكار على الذين قالوا إنما البيع مثل الربا إذ الحِلُّ مع الحرمة ضدان فأني يتماثلان.

حدیث أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: (اجتنبوا السبع الموبقات). قالوا يا رسول الله، وما هن؟ قال: (الشرك بالله، والسحر، وقتل النفس التي حرم الله إلا بالحق، وأكل الربا، وأكل مال اليتيم، والتولي يوم الزحف، وقذف المحصنات الغافلات المؤمنات)؛<sup>۱۵</sup>

۱۲: مجمع الفقه الاسلامي اتمه دوره په تاريخ ۲۰۰۶/۴/۱۲

۱۳: سورة البقرة/۲۷۵.

۱۴: ( صحيح البخاري ۹۸/۳، صحيح مسلم ۱۰۹/۴ )

۱۵: رواه البخاري ومسلم

بل دا چي دا ډول فیس اخیستل د خلکو مال په باطله (غلطه) طریقه خوړل دي هغه داسي چي دغه پانگوال خپل کاروبار خلاصه پرېږدي بیا تاواني سي بیا خلاصه پرېږدي د گټي په نیت بیا تاواني سي او په دې کي کمپنکار خپلي پیسې وي او پانگوال قرضداره کيږي نو دا خو په باطله طریقه د خلکو مال خوړل دي.

همدارنگه د کمپنکار له لوري پر پانگوال د شرط ایښودل چي ستا کاروبار خلاصه پرېږدم خو ته به ماته فیس راکوي چي دا شرط خپله د عقد د مقتضی خلاف دی.

او دا چي په فورکس کي لیورج کاريږي چي هلته قبض د سودا وروسته نه کيږي او لیورج خو قرض وي بیا فیس هم پر ايردي نو دا خو قرض په قرض سودا ده چي داهم حرامه ده.<sup>۱۶</sup>

## په فورکس کي د مارجن (margin) استعمال

### د مارجن پېژندل

کوم پانگوال چي په فورکس کي پانگونه کوي نو دی یوه برخه پیسې د کمپنکار شرکت یا بانک سره ايردي، یوڅه برخه بیا کمپنکار ده ته په قرض ورکوي چي هغه ته لیورج وايي د یوڅه گټي (سود) په مقابل کي، خو د پانگوال دغه برخه پیسې کمپنکار د ځان سره د گرو په شکل ايردي ترڅو پانگوال خپله کاروبار تکمیلوي، کله چي کاروبار خلاص سي کمپنکار د ده برخه پیسې بیرته ورته سپاري.<sup>۱۷</sup>

په یو بل تعريف مارجن دې ته ویل کيږي چي پانگوال د مال یوه برخه پیسې ايرې، یوه لویه برخه بیا په قرض کوي چي غټه سودا او کاروبار وکړي او خپل دغه یوه برخه پیسې د کمپنکار سره د گرو په شکل ايردي.<sup>۱۸</sup>

### د مارجن د استعمال هدف

پانگوال مارجن د دې لپاره کاروي چي د ده اکاونټ د چټک بازار، بې سر او سربند بازار په منځ کي د سقوط څخه وژغورل سي او تاوان ونکړي.

### د مارجن ډولونه

۱: مارجن اکاونټ (Margin Account) دا عبارت د هغه اجمالي مبلغ څخه دی چي د کاروبار په اکاونټ کي پانگوال او کمپنکار ايني وي.

۲: غوښتونکی مارجن (Required Margin) هغه مبلغ چي پانگوال یې د کمپنکار سره ايردي ترڅو د تجارت کاروبار خلاصه کړي.

۳: استعمالېدونکی مارجن (Used Margin) دا هغه مبلغ دی چي کمپنکار (منځگړی) و پانگوال ته ورکوي چي خپل کاروبار په وکړي چي لیورج هم ورته وايي، خو دا مبلغ د کمپنکار تر نېگرنی لاندې وي، پانگوال یې تر هغه نسي کښلی ترڅو چي پانگوال خپل کاروبار خلاصه نکړي.

۱۶: الأحكام الفقهية المتعلقة بالرافعة المالية دراسة فقهية مقارنة ص ۱۴۱۹

۱۷: سوق الأوراق المالية. دكتور خورشيد محمد اقبال ص ۳۸۵. الشراء بالهامش في سوق الأوراق المالية دراسة فقهية مقارنة ص ۸۸۰

۱۸: بورصة الأوراق المالية من منظور اسلامي دكتور شعبان البرواري ص ۱۷۸. أحكام المتاجرة بالهامش دراسة فقهية مقارنة ص ۶

۴: د استعمال وړ مارجن (Usable Margin) دا هغه مبلغ دی چې پانگوال اجازه لري چې نوې پانگه په وکړي وروسته تر هغه چې دی تاوانی سوی وي خو دا اندازه مبلغ هغومره وي څومره چې ده لیورج اخیستی وي او یا هغه گرو یا ضمانتي مبلغ وي چې ده و کمپشکار (منځگري) ته پرېښی وی.<sup>۱۹</sup>

#### د مارجن پر استعمال ځیني مرتب سوي شرعي احکام

مخکي تر دې چې د مارجن شرعي حکم وپېژنو لومړی به د لیورج او مارجن ترمنځ توپیر وپېژنو الف: مارجن او لیورج ډېر سره نیژدي دیر لیورج هغه پیسو ته ویل کیږي چې ستا پر اصل مبلغ ایښودل کیږي ترڅو ستا د پانگي کچه لوړه کړي. او مارجن بیا هغه مبلغ ته ویل کیږي چې ستا څخه یې لومړی کمپشکار اخلي او د ځان سره یې د کاروبار تر خلاصېدو د گرو په شکل په اکاونټ کې ايردي.

ب: په فورکس کې د کاروبار په حالت کې کیدای سي چې ستا اصل مبلغ چې تا مارجن په شکل و منځگري کمپشکار ته ایښي د بازار د خطرناک تحول په حالت کې ټول تاوانی سي یا ستا د لاسه ووځي اما لیورج چې تاته درکړل سوی هغه له منځه نه ځي بلکې پاته کیږي چې ستا د تاوان په صورت کې کمپشکار خپل لیورج اخلي.

ج: که په ساده ژبه ووايم نو مارجن هغه مبلغ دی چې کمپشکار یې درڅخه غواړي او کمپشکار چې ستا پر مبلغ کومي پیسې اضافه کوي تر څو ستا پانگه په غټه سويه وسي هغه ته لیورج وايي.

۴: که چیري پانگوال په کاروبار کې تاوانی سي نو ده ته اخطار ورکول کیږي چې نور مبلغ د مارجن په توگه راسره کښېږده چې ستا د تاوان مخنوی وسي دې ته دوی د مارجن خبرداری وايي که چیري پانگوال نور مبلغ د مارجن په توگه د کمپشکار سره ايردي خو ښه دی کنې کمپشکار د پانگوال اکاونټ تړي چې دې ته دوی اضطراري تړل وايي.

#### د مارجن حکم

#### د مارجن استعمال د شریعت د څو مواردو سره په ټکر کې دی

لومړی: دا سود دی، که چیري کمپشکار و پانگوال ته پیسې ورکوي چې خپله کاروبار په وکړي بیا پر هر کاروبار د پانگوال څخه معین مبلغ اخلي نو دا خو بانک و پانگوال ته قرض ورکوي او پر قرض بیا گټه اخلي چې همدا عین سود دی. چې مخکي مو د سود حکم درته بیان کړ.

بل دا چې کمپشکار د اسعارو د قیمت څخه هم گټه اخلي؛ مثلا لومړی دی یوه کرنسي پر پانگوال په یوه قیمت خرڅوي، خو بیرته په بله کاروبار کې دغه کرنسي بیرته په ارزانه قیمت ورڅخه اخلي.

دوهم: په دې کاروبار کې په یوه عقد (ترون) کې دوه کاروبارونه کیږي چې هغه ته سلف او معاوضه (سمسرة) ویل کیږي چې معنا دا ده چې سلف او بیع سره یوځای سوه چې د دې څخه په حدیث کې صریح منع راغلي ده.

عَبْدَ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «لَا يَحِلُّ سَلْفٌ وَبَيْعٌ، وَلَا شَرْطَانِ فِي بَيْعٍ، وَلَا رِبْحٌ مَا لَمْ يُضْمَنْ، وَلَا بَيْعٌ مَا لَيْسَ عِنْدَكَ»<sup>۲۰</sup>

۱۹: دار الافتاء المصرية فتوى نمبر ۳۶۱۵

۲۰: أخرجه الإمام أحمد في "المسند"، وأبو داود في "السنن"، والترمذي في "الجامع" وصححه، والنسائي في "المجتبى". الاسلام سوال و جواب سایت فتوى نمبر ۱۲۵۷۵۸

دوی کاروبار په یوه عقد کې په داسې شکل راځي چې کمپنکار کوم مبلغ و پانگوال ته ورکوي هغه خو قرض دی او کمپنکار د هغه څخه گټه په دو لارو اخلي:

۱: پانگوال باید د اسعارو راکړه ورکړه د همدغه کمپنکار د لاري وکړي چې په هره کاروبار کې ده ته گټه ورسیري.  
۲: د کمپنکار ورکړل سوی مبلغ و پانگوال ته قرض سو، پر هغه یې گټه واخیستل او بیرته یې په همدغه سودا کې کمپنکاري هم وکړل نو په یوه عقد کې دوه کاروباره لکه (قرض په سود او کمپنکاري وکړه) چې د دې څخه صریح ممانعت راغلی .

وقال القرافي رحمه الله: "ويأجماع الأمة على جواز البيع والسلف مفترقين، وتحريمهما مجتمعين؛ لذريعة الربا"<sup>۲۱</sup>  
دریم: شیخ یوسف الشبلي فرمائي: د مارجن او لیورج کاروبار حقيقي نه بلکي شکلي دئ هغه داسي چې کومي کاروبار د مارجن او لیورج د لاري کيږي په هغه کې کمپنکار و پانگوال ته حقيقي پیسې نه ايردي؛ فقط کمپنکار پر ځان دا لازمه کړي چې گواکي ما پانگوال ته پیسې ورکړې، ځکه خو پانگوال هغه پیسې چې په لیورج کې د ده په اکاونټ کې ورته اینودل سوي هيڅ استفاده نسي ورڅخه کولی، منتهی فقط د اسعارو په راکړه ورکړه کې استعمالولی سي.

د دې علت دا دی چې کمپنکار په دې پوهیږي چې د پانگوال هدف خپله کرنسي نه ده او نه هم دوی غواړي چې فرکي کرنسي لاس ته راوړي بلکي دوی په اسعارو راکړه ورکړه کوي؛ کوم چې د دوو کرنسو تر منځ فرق دئ. پانگوال چې هرڅومره لیورج د کمپنکار څخه واخلي دی درکوي. نو په حقيقت کې کمپنکار پانگوال ته د داسي پیسو قرض ورکړ چې د هغه سره نسته او پانگوال بیا په داسي مبلغ لیورج سودا وکړه چې هغه هم د ده سره نسته.<sup>۲۲</sup>

**دریم: د فورکس په کاروبار کې د اسعارو د تبادلې په وخت کې قبض منځ ته نه راځي**

مخکي تر دې چې د قبض شرعي احکامو ته راسو لومړی به د فورکس کاروبار د اسلامي فقهي د صرف (تبادلې) پر احکامو عرض کړو

لومړی: صرف په لغت کې؛ رد الشيء عن وجهه (د مخ څخه یو شی ليري کول) یا یو شی په بل بدلول.<sup>۲۳</sup>

قال المرغيناني المرغيناني: سمي بالصرف للحاجة إلى النقل من يد إلى يد.<sup>۲۴</sup>

د احنافو په نیز د صرف اصطلاحی معنا ده: "بيع الأثمان بعضها ببعض" یعنی نغده په نغده سودا.<sup>۲۵</sup>

په بله اصطلاح سره زر په سپينو خرڅول او یا سپين په سرو زرو خرڅول. چې د همدې څخه د صراف لفظ هم اخیستل سوی .

۲۱: انتهي من "الفروق" (۲/۳) و ينظر نقلا عن اسلام ويب فتوى نمبر ۳۶۸۷۹۷

۲۲: نقلا عن اسلام ويب فتوى نمبر ۳۶۸۷۹۷

۲۳: لسان العرب ابن منظور ج ۹ ص ۱۸۹

۲۴: الهدايه ۶/۲۵۸

۲۵: السرخسي: المبسوط (۲/۱۴)، ابن نجيم: البحر الرائق (۶/۲۰۹)، ابن عابدين: حاشية (۵/۲۵۷).

په دې کې د معاصري نړۍ هر ډول پیسې لکه بانک نوټونه، سیکې، سره زر، سپین زر، جوړ سوي او ناجوړ زر، بانکي چکونه او سیاحتي چکونه شامل دي.

## خو

که چیرې یو جنس په وزن خرڅ سي هغه ته (مراطلة) وایي. او که جنس په عدد خرڅ سو هغه ته (مبادلة) وایي.<sup>۲۶</sup>

## د صرافی او مضاربت فرق

۱: په اسعارو مضاربت کونکی چې کومه کرنسي رانسي هغه د دې لپاره نه رانيسي چې دی ورته ضرورت لري، بلکې په ډالرو افغانۍ رانيسي او پټوي یې چې قیمت یې لوړ سو بیرته یې خرڅوي چې گټه لاس ته راوړي. اما د صرف په کاروبار کې یې تر هغه نه خرڅوي چې قیمت یې لوړ نسي. صراف کرنسي د بازار په قیمت اخلي، که لوړ وو که کښته خو دا کرنسي دی پر هر هغه چا د بازار په قیمت خرڅوي چې هغه ورته ضرورت ولري.

په بله معنی که چیرې صراف خپله دنده صرافي وگرځوي نو معلومه خبره ده چې د ده هدف هم گټه ده، خو که چیرې صراف د کرنسيو بازار خطر ته اچوي، پورته او کښته کوي یې؛ نو په دې صورت کې صراف هم د کرنسيو د مضاربت تر حکم لاندې راځي او دا ډول صرافي جایز نه ده؛ ځکه اسعار ته خطر اچول او د اسعارو بازار پورته او کښته کول نا جایز کار دی. دلته ډېره دقیقه باریکي سته هیله ده چې ورته متوجې ووسی.<sup>۲۷</sup>

## د اسعارو په تبادله کې مهم شرطونه

**لومړی:** د صرافی په شرائطو کې یو شرط دا دی چې په حاضر مجلس باید قبض وسي يعني د دواړو طرفینو څخه پیسې واخستل سي چې پر همدې باندي د ټول فقهاء اتفاق دی.

قال ابن المنذر: "وأجمعوا أن المتصارفين إذا تفرقا قبل أن يتقبضا، أن الصرف فاسد.<sup>۲۸</sup> ودليل ذلك: ما روي عن النبي صلى الله عليه وسلم أنه قال: "الذَّهَبُ بِالذَّهَبِ وَالْفِضَّةُ بِالْفِضَّةِ وَالْبُرُّ بِالْبُرِّ وَالشَّعِيرُ بِالشَّعِيرِ وَالتَّمْرُ بِالتَّمْرِ وَالْمِلْحُ بِالمِلْحِ مِثْلًا بِمِثْلٍ سَوَاءً بِسَوَاءٍ يَدًا بِيَدٍ فَإِذَا اخْتَلَفَتْ هَذِهِ الْأَصْنَافُ فَيَبْعُوا كَيْفَ شِئْتُمْ إِذَا كَانَ يَدًا بِيَدٍ."

وقوله صلى الله عليه وسلم: "لَا تَبِيعُوا الدِّينَارَ بِالدِّينَارَيْنِ وَلَا الدِّرْهَمَ بِالدِّرْهَمَيْنِ". وعن عمر بن الخطاب رضي الله عنه أنه قال: قال رسول الله: صلى الله عليه وسلم "الْوَرَقُ بِالذَّهَبِ رَبًّا إِلَّا هَاءَ وَهَاءَ وَالْبُرُّ بِالْبُرِّ رَبًّا إِلَّا هَاءَ وَهَاءَ وَالشَّعِيرُ بِالشَّعِيرِ رَبًّا إِلَّا هَاءَ وَهَاءَ وَالتَّمْرُ بِالتَّمْرِ رَبًّا إِلَّا هَاءَ وَهَاءَ".

**دوهم:** د صرافی کاروبار باید د خیار څخه خلاصه وي يعني احمد و خالد ته داسي نسي ویلی چې ډالر په یورو بدلې کړه او ماته اختیار راکړه که مي سبا ته دا سودا خوښه سوه کوم یې کني بیرته سودا ردوم.

۲۶: فتح القدير ج ۶ ص ۲۵۸

۲۷: (دراسات المعايير الشرعية المرجع السابق)

۲۸: ابن منذر: الإجماع (ص ۱۳۳).

دلته بايد اختيار ځکه نه وي چي د دې کاروبار اساسي شرط دا دئ چي تبادلې سوی اسعار بايد دواړه په مجلس کي قبض سي اما اختيار خو دا قبض له منځه وړي ځکه د اختيار دا قاعده ده چي کله دی په سودا کي وي نو سودا پوره او کامله نه گڼل کيږي، همدا رنگه په سودا کي اخیستل سوي شی د اختيار په وجود کي ملکیت نه ثابتوي.<sup>۲۹</sup>

**دریم:** د صرافۍ په سودا کي بايد وخت نه وي ټاکل سوی؛ مثلاً احمد خالد ته اوس ډالر ورکړي، خالد ورته ووايي چي ډالر معادل یورو سبا درکوم، یا یې څه موده وروسته درکوم.

دا ځکه چي په صرافۍ سودا کي قبض په مجلس کي شرط دی، نو که وخت په سودا کي داخل سي نو دا شرط له منځه ځي نو قبض بیا نه رامنځ ته کيږي.

**څلورم:** په صرافۍ سودا کي بايد تماثل وي؛ يعني زیاتوالی او کموالی به په هم مثله شيانو کي نه وي لکه سره زر په سرو زرو خرڅول په دې صورت کي داسي نسي کېدلی چي لس گرامه سره زر دي په یوولس گرامو سرو زرو خرڅ سي.<sup>۳۰</sup>

په فورکس کي تر ټولو اساسي ستونزه د قبض (تسليم) ده چي د تبادلې په صورت کي نه حقيقي او نه حکمي قبض منځ ته راځي؛ بلکي کله چي پانگوال ډالر په یورو خرڅ کړي نو نه دی او نه هم مقابل شخص خپلي پیسې قبض کولی سي چي دلته په قبض کي تأخیر (ځنډ) راځي چي دا د صرافۍ د سودا د شرایطو څخه خلاف دی او پر حرمت یې صريح نصوص راغلي چي مور لور درته ذکر کړه.

که ته غواړې نور هم پوه سي نو د فورکس د کاروبار ډولونه چي مور په پیل کي درته ذکر کړه هغه د صرافۍ پر شرایطو عرض کړه نو د حرمت فرق به یې درته ښه واضح سي.

## د اسعارو الیکټرونکي راکړه ورکړه

د اسعارو الیکټرونکي راکړه ورکړه د نړیوال د اسعارو د ستاک بازار مطابق د انټرنیټ په مټ تر سره کيږي.<sup>۳۱</sup>

### د اسعارو د خرڅ ډولونه

- ۱: جنس په جنس خرڅول لکه سره زر په سرو زرو خرڅول یا ډالر په ډالرو خرڅول.
  - ۲: جنس په مختلف جنس خرڅول: لکه سره زر په سپینو زرو خرڅول یا ډالر په ریال خرڅول.
- په لومړي کي هم تماثل او قبض شرط دئ.
- په دوهم کي فقط قبض شرط دئ.
- مسأله: که ځيني اسعار قبض سوه او ځيني قبض نه سوه نو کوم اسعار چي نه دي قبض سوي په هغه کي بيع باطله ده.
- او کوم چي قبض سوي په هغه کي صحيح ده.
- د جمهورو فقهاء په نیز په قبض کي وکالت کول جائز دئ.

۲۹: السرخسي: المبسوط (۱۴/۳۹)

۳۰: بشر محمد موفق بيع العملات الکترونکي ص ۳۲

۳۱: التداول الکترونکی: بشر محمد موفق ص ۴۳

## د قبض (تسليم) ډولونه

حقيقي قبض: لاس په لاس اخيستل په مجلس كې .

حكومي قبض: لكه د بانک فوري چكونه چې هروخت يې وروپې تاته پيسې دركوي .

## د اسعارو په تبادلې كې د پيسو اخيستلو تگلاره

**لومړۍ صورت:** تا اوس پر يو شخص په امريكا كې ډالر په يورو باندي خرڅ كړه، هغه ستا اكاونټ ته پيسې را واپولې اما ته يې اوس نسې اخيستلی يا خو رخصتي ده او يا د بانک قانون دی چې دوي ورځي وروسته به يې اخلي نو دا صورت جائز دی په دې شرط چې هغه بل کس به په همدغه لحظه ستا اكاونټ ته پيسې واپوي د سودا متصل وروسته. دا منځ كې چې دوي ورځي وخت يا زيات او كم راځي نو دا د نړيوال عرف په اساس د عقد مجلس دوام گنل كيږي.

**دوهم صورت:** دوه كسان يو پر بل ډالر د يورو په مقابل كې خرڅ كړي، خو هغه چاچي ډالر رانيولي هغه ورته ووايي زه يورو تاته دوي ورځي بده دركوم. دا صورت حرام دئ؛ ځكه چې يو طرف قبض كړی بل نه دی كړئ.

**درېم صورت:** د اسعارو په تبادلې وعده سره كول؛ هغه داسي چې دوه كسان وعده سره كوي چې زه او ته دوي ورځي بده ډالر او يورو سره تبادلې كوو په دې كې څو صورته دي؛

۱: د يو لوري څخه الزامي وي د بل څخه نه وي شيخ مصطفى زرقاء دا صورت جائز گنلې.

۲: د دواړو لورو څخه عقد الزامي وي دا صورت په اتفاق حرام دئ.

۳: د دواړو لورو څخه الزامي نه وي داهم جايز دئ. ۳۲



## پای

د فورکس یا آنلاین صرافی کاروبار یو لږ شرعي ستونزي او ملاحظې لري؛ ځکه مو په دې مقاله کې د دې کاروبار شرعي او مسلکي اړخونه وڅېړل او همدا رنگه مو دې په اړه تفصیلي معلومات وړاندې کړل.

کیدای سي ستاسو په فکر کې دا خبره ضرور راسي چې راتلونکې نړۍ خو ټوله تجارت آنلاین کوي، او کیدای سي تر دې هم پر مختگ وکړي نو اسلام باید دې ته یو حل لاره ولټوي.

د دې ځواب دا دی چې اسلام په معاملاتو کې اساني غواړي آن تر دې چې په ټول ژوند کې اساني غواړي، ځکه که که سختي وسي ژوند پېچلی کيږي، بیا انسانان ژوند مخته وړي، شرعي احکام به شاته پاته وي نو لهذا په کاروبار کې آساني کول او حرج له منځه وړل یو شرعي اصل دی چې په قرآن کریم او حدیث کې ورته اشاره سوېده.

خو یوه مسأله چې موږ باید ورته متوجې سو هغه دا ده، چې د اسلام سور خط باید لمس نسي الله تعالی او د هغه رسول د هرڅه لپاره یو لږ حدود ایښي، چې تر هغه تېرېدل په نافرمانۍ کې راځي او له هغو څخه یوه مسأله د حلال او حرام ده.

د فورکس په معامله تر ټولو حساسه مسأله همدا د حراموالي مسأله ده چې د اسلامي شریعت د ډېرو حساسو مسألو سره په ټکر کې ده چې د هغه پر حراموالي باندي اجماع وي، که چیرې دوه نظرونه پکښې وای ممکن د خلکو د ضرورت له خاطرې مو ورته د جواز لاره پیدا کړې وای خو نسته. او بل حرام نه سو حلال کولی دا صلاحیت د الله تعالی دی.

اوس نو باید د فورکس او د هغه مشران په خپل کاروبار او سیاستونو کې تغیر راولي او د اسلامي احکامو او اسلامي اقتصاد سره متوازنه تگلاره غوره کړي تر څو د ټولو خلکو لپاره د رزق گټلو یوه وسیله سي. بانکداري چې د معاصري دولتدارۍ یو عضو گڼل کيږي او پرته له دې د نړۍ سره اړیکه سخته ده، مگر د وخت په تېرو بیا هم چا د سودي بانکدارۍ د جواز لپاره شرعي فتوی ور نکړه، بلکې په بدیل کې یې اسلامي بانکداري ایجاد سو.

بله خبره دا ده چې د فورکس کاروبار د یوڅو کسانو د گټې لپاره دی، چې کمپشکار او ځینې بانکونه او شرکتونه ورڅخه گټه پورته کولی سي، دا چې په اسعارو راکړه ورکړه معلومه گټه چې په هغه کې صنعت وي، ایجاد او استهلاک وي نسته. که موږ فرض کړو یو ملیارد افغانۍ د سل ملیونه افغانیو په مقابل کې تبادلې کوو، بیا یې رانیسو، بیا یې تبادلې کوو بیا یې رانیسو؛ نو فکر کوم دا خو معلوم اقتصادي پر مختگ نه دی؛ بلکې د اسعارو خراب بازار، نړیوال بدلېدونکی سیاست، امنیتي ستونزي، جگړې، او بد وضعیت خپله د اسعارو بیه خراپوي چې په نتیجه کې ضعیف اقتصادي هیوادونه پکښې تاوانې کيږي.

اسلام د یو متوازن انکشافی اقتصاد پلوي کوي او هغه ته دعوت ورکوي.

په فورکس کې پر فرض سود اخیستل، حقیقي قبض نه کول، خیالي لیورج فرض ورکول بېرته پر هغه د حقیقي فیزیکی پیسو گټه کول او مارجن اخیستل؛ دا ټول هغه مسائل دي چې د سود او حرمت تر چوکاټ لاندې راځي

نو ځکه د حلال فتوی پر ورکول ډېره سخته ده .

امید دی چې د وخت او زمان په تېرېدو سره په سیاستونو کې تغیر راسی، نوي اجتهاد رامنځ ته سي، څېړني وسي  
يا د فورکس کوم بدیل پیدا سي.

**Get more e-books from [www.ketabton.com](http://www.ketabton.com)  
Ketabton.com: The Digital Library**